

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

Qvæst. XIII. Vtrum remedium peccati fuerit causa finalis adæquata
Incarnationis Verbi Diuini?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

QVÆSTIO XIII.

*Vtrum remedium peccati fuerit causa finalis
adequata Incarnationis Verbi Diuini?*

Videtur fuisse. 1. Quia de finibus operum Dei non potest nobis constare nisi ex ipsius reuelatione, quæ in sacris litteris manifestatur. In sacris autem litteris solum remedium peccati exprimitur, ut finis Incarnationis. Lucæ 19. 10. *Venit enim filius hominis querere, & saluum facere, quod perierat*: Ad Rom. 3. 25. *Quem Deus proposuit propitiationem per fidem, &c. propter remissionem precedentium delictorum*. Ad Galatas 45. *Misit Deus filium suum factum ex muliere factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret*. 1. ad Timoth. 1. *Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere*. 1. Ioan. 3. 8. *In hoc apparuit filius Dei, ut dissoluat opera diaboli*. Et ibidem cap. 4. versu 10. *Misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris*. Idem vniuersim habetur, vbiunque fit mentio huius missionis, & causæ mittendi: Vade in Nicæno symbolo fidei hoc idem vnicè credendum proponitur circa hoc punctum: *Qui propter nos, & propter nostram salutem descendit de Cælis*. Ergo remedium peccati, & nostra salus, quatenus per illud obtenta, credenda est vnica, & adæquata causa finalis Incarnationis.

2. Augustinus lib. 1. de pecc. mer. & remiss. cap. 26. initio cum proposuisset acervatim cogere, ut facit capite sequenti, testimonia modò indicata cum multis eiusmodi aliis. *Quibus, inquit, appareat Dominum Iesum Christum non aliam ob causam in carne venisse, at forma serui accepta factum obedientem usque ad mortem crucis, nisi ut hac dispensatione misericordissima gratia omnes, quibus tanquam membris in suo corpore constitutis caput est, ad capeffendum regnum cælorum viuificaret, saluos faceret, liberaret, redimeret, illuminaret, qui prius fuissent in peccatorum morte languoribus, &c.* Prosequitur enim fusè eandem confirmando, & multipliciter replicando scientiam. Ergo ex Augustino remedium peccati, & nihil aliud fuit causa finalis Incarnationis Verbi; Nec nisi in hoc sensu accipi possunt loca scripturæ, in quibus significatur motum Incarnationis, hoc enim exprimunt clarè illa verba: *Quibus appareat non aliam ob causam*. Eodem ferè modo loquuntur inque eundem sensum plurimum inclinant plerique alij Patres.

3. Maximi mysterij conueniebat præstantissimum esse finem; Sapiens enim Architectus non iacit fundamentum, nisi quale intendit erigere ædificium. Mysterium autem Incarnationis est omnium maximum post mysterium Trinitatis. Ergo finis proprius eius id solum esse debuit, quod est præstantissimum infra finem diuinæ Trinitatis, qui est ipse Deus: Cuiusmodi porro finis est remedium peccati; quod apparet ex tribus. Primò quia hoc remedium fit formaliter, & immediatè per dona gratiæ, & gloriæ; quæ sunt maxima inter omnia purè creata, & quorum priuatio inducta erat per peccatum. Secundò quia peccatum ex suo genere est malum omnium maximum, & perualerat totum genus humanum: Remedium verò maximi mali est maximum bonum; & quod pertinet ad communitatem, est præ cæteris omnibus diuinissimum, ut dicit Philosophus. Tertiò quòd est difficilior, opus, eò est nobilior, ac gloriosius, magisque demonstrat, atque commendat virtutem sui principij; Remedium autem peccati est opus omnium difficillimum; Quia reliqua omnia opera perficit Deus, vel præexistente idonea disposi-

tione ex parte subiecti, atque ideo facillimè; vel certè nulla præexistente dispositione contraria, atque ideo absque vlla difficultate; quandoquidem peccatum est vnicum impedimentum donorum Dei, ut pote vnicè aduersum diuinæ voluntatis à benefaciendo, cuiusmodi solum impedimenti, ac indispositionis retardantis opus capax est Omnipotens. Omnipotenti enim nulla potest occurrere difficultas, postquam voluit, sed solum quominus velit, occurrente causa odij, displicentiæ, & auersionis, quæ causa est solum peccatum. Cætera namque omnia placent Deo, ut pote facta ipso volente, ac intendente.

Art. 1. Resp. Omnium, & quarumlibet rerum amabilitatem actu ipsis conuenientem explet necessitatè amor diuinus; & quem vnumquodque gradum bonitatis, & perfectionis obtinet in se comparatione aliarum rerum, eundem teneat necesse est in proportionali quantitate amoris diuini; Quia diuina voluntas, eiusque inclinatio est causa, & mensura omnis bonitatis; nec fieri potest, ut contingit in nostra voluntate ratione suæ imperfectionis, & eius, quæ inest cognitioni quæ dirigitur, & causalitatis obiectorum in eius actus prout apparentium in eadem cognitione admodum fallaci quoad substantiam, & modum representandi alia, & aliter atque sunt in se. Non, inquam, ita fieri potest, ut Deus magis ad minus bona afficiatur, & minus ad meliora; sic enim fieret, ut mensuratum non corresponderet suæ iustæ mensuræ, & effectus prætergrederetur limites sibi præfixos à sua causa de re videri potest quæst. 25. de Deo.

Art. 2. Cum ergo Christus Dominus præcellat bonitate, & perfectione cæteris omnibus infra Deum; constat ipsum dictum à Deo esse præ cæteris omnibus, iuxta illud Matth. 3. 17. *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui*: dilectione videlicet, & complacentia paterna, qui est affectus in vnoquoque maximus ex natura rei infra eum, quo Deum, & post Deum se quisque prosequitur. Quia verò finis amatur magis, quam quæ sunt ad finem: constat rursus Christum Dominum exitisse primo, ac principaliter gratia sui, & per se ipsum fuisse causam finalem huius mysterij primariam infra diuinitatem secundum se, quæ est finis vltimus rerum omnium. Quod & ab Apostolo significatur in illis eius verbis expensis quæst. 5. in primo argumento: *Omnia vestra sunt, vos autem Christi; Christus autem Dei*. Eandem in intentione diuinæ præminentiam Christi super omnia creata prædicat magnificè idem Apostolus 1. ad Coloss. 18. *Ipsè est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens; quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum reconciliare omnia in ipsum*. Intentus est itaque Christus à Deo, ut caput Ecclesiæ, ut principium totius gratiæ, ut primogenitus inter omnes mortales, & inter omnia absolute creata primatum tenens, prius ut habens in se omnem omnium donorum plenitudinem, & deinde, ut deriuans partem eius in cæteros pro eorum reconciliatione. Intentus igitur est primò, ac principaliter gratia sui, & ut subordinans sibi secundum se reliquas existentia suæ causas finales extra Deum.

Art. 3. Cæterum inter omnia purè creata remediunt peccati fuit procul dubio causa finalis præcipua, non tamen vnica, & adæquata Incarnationis. Non quidem vnica, & adæquata; Quia nihil boni casu, & præter intentionem diuinam prouenit ex operibus Dei; sed omnia, & singula bona, quæ inde proueniunt, intendit formaliter, ut fines suæ operationis ad extra: Omnes namque causas disponit per prouidentiam comprehensiuam earum, atque adeo

ordinatiuam ipſarum ad omnes, & ſingulos effectus, ac fines, ad quos futura ſunt viles; nec fieri poteſt, vt prætergrediantur in bonos limites ſuæ intentionis beneficiæ. Ex incarnatione autem Verbi Diuini alia bona prouenerunt præter remedium peccati: nimirum dona gratiæ Angelis collata, necnon primis parentibus ante peccatum, vt infra dicitur. Sed neque gratiam medicinalem induxit incarnatio Verbi præciſe quatenus neceſſaria erat ad excluſionem peccati, verum multò vberiorẽ iuxta illud Ioan. 10. 10. *Ego veni, vt vitam habeant* (quæ non habetur ſine excluſione peccati) & *abundantiùs habeant*: quod aliquid proinde ſuperaddit vltra eandem excluſionem.

Art. 4. Remedium verò peccati fuiſſe finem inter purè creata præcipuum, probant efficaciter rationes dubitandi propoſitæ: hoc enim vt minimum illis eſt concedendum. Veruntamen in ipſo remedio duo ſunt conſideranda, nempe terminus à quo, & terminus ad quem; hoc eſt, malum, quod excluſiuitur, & bonum, quod inducitur; Atque inter hæc duo inductio boni præminet excluſioni mali & habet rationem finis præcipuè intenti magis quam excluſio mali. Quia odium mali fundatur in amore boni, & non è conuerſo: Ita vt ratio fugæ à malo ſit ad hæſio ad bonum non verò ea fuga huius ad hæſionis: Bonum enim eſt appetibile ſecundum ſe, tametſi nullum præcedat malum excluſiuium eius inductione; Malum verò non fugitur, niſi adſit bonum inducendum eius excluſione. Appetitur namque ſanitas corporis, & gratia animæ, tametſi nulla præcedat ægrotudo aut peccatum, quæ excluſantur per ea bona. At de ægrotudine, & peccato pelendis nemo ſollicitus eſſe poteſt, niſi intuitu bonorum, quæ per ea mala impediuntur. Mouet autem magis, quod per ſe, quam quod ratione alterius mouet. Dona igitur gratiæ, quæ per Chriſtum obuenere, præcipuè ſunt intenta à Deo, habentque magis rationem finis, quatenus ſunt poſitiuè perfectiua, & ſanctificatiua hominis, quam quatenus ſunt medicinalia, & reparatiua peccati. Propterea in citato teſtimonio ad Galatas 4. 5. ſit gradus ex redemptione, ſeu liberatione à peccato ad adoptionem filiorum, vt ad finem vltiorem, & maxime intentum: *Vt eos, qui ſub lege erant redimeret, vt adoptionem filiorum reciperemus.*

Art. 5. Verum quia dona gratiæ collata ſunt Chriſto, vt præmiũ meritorum, & rationem præmiij commendat plurimũ difficultas obtinendi bonum, quod datur in compensationem meriti; atque difficultas, quæ per peccata obicitur beneficentiæ diuinæ, eſt quàm maxima, propterea finis extrinſecus incarnationis poſſiſſimum, & vt plurimũ ſignificatur in ordine ad deletionem peccatorum formaliter, vt patet ex ſupra poſitis teſtimonijs. Et quod Chriſtus præſtitit, exprimitur per conceptum victoriæ, vt liquet ex Apoc. 5. 5. *Ecce vicit leo de tribu Iuda:* & ad Corinth. 15. 54. *Absorpta eſt mors in victoriâ:* & iterum; *Deo autem gratias, qui dedit victoriâ per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.*

Ad 1. In illis locis agitur de fine extrinſeco, & creato Incarnationis: nimirum de opere, ad quod perficiendum venit Chriſtus. In quo genere iam dictum eſt remedium peccati fuiſſe finem præcipuum, & qua ratione id verificetur.

Similiter Auguſtinus in 2. agit de fine Incarnationis relatiuè ad genus humanum vniuerſim: nec vt aliò vniuerſaliùs, aut magis in particulari reſpiceret, permittebat eius ſcopus illo in loco. Scopus enim erat illatio peccati originalis ex institutione baptiſmi facta pro poſteris Adæ etiam paruulis. Quare illa negatiua. *Non aliam ob cauſam in carne veniſſe;* reſtringenda eſt ex ſubiecta materia, & ſcopo ad

finem creatum extrinſecum Chriſto, & in ordine ad communitatem generis humani; præterquàm, quòd omnia alia ordinata ſunt aliquo modo, & conduxere de facto ad remedium peccati: Idque ſufficit, vt ſine violentia; verificetur, nullam aliam fuiſſe cauſam, præter remedium; ideſt, nullam fuiſſe adæquate diſtinctam ab iſta, & quæ ad eam non reuocetur, tametſi aliqua intentà ſit ratione ſui, & ob innocentes.

Ad 3. Chriſtus Dominus non habet rationem puri remedij, ſicut artefacta, ſed eſt principaliter ratione ſui: Quia eſt præſtantior iis, quæ mediante ipſo obtenta ſunt. Deinde non eſt inconueniens cauſam nobiliſſimam ordinari ad plures effectus inter ſe inæquales, dummodo adſit vnus nobiliſſimus, ad quem præcipuè ordinetur; qualis effectus eſt remedium peccati reſpectu Chriſti, vt dictum eſt. De reliquo fauet noſtræ ſententiæ illud argumentum & bene probat.

QVÆSTIO XIV.

Virum originalis, an verò actualium peccatorum fuerit cauſa finalis præcipua Incarnationis Verbi Diuini?

VIdetur remedium actualium fuiſſe cauſam præcipuam. 1. Quia remedium mali maioris eſt præſtantius, ac proinde magis intentum. Malitia autem peccati actualis eſt maior, quia eſt magis voluntarium, magisque ab intrinſeco, & quia non ſolum inducit pœnam damni, quæ eſt communis originali, ſed præterea pœnam æternam ſenſus, quam non inducit originale. Immo, & ipſa pœna damni eſt maior, & acerbior reſpectu peccati actualis; quia originali debetur minima pena, vt dicit Auguſtinus lib. 5. contra Iulianum cap. 8. ad finem.

2. Apôſtolus ad Galatas 2. 20. dum dixit: *In fide vno filij Dei, qui dilexit me, & tradidit ſemet ipſum pro me:* docuit vnumquemque æſtimare ſatisfactionem Chriſti perinde atque ſi pro ipſo ſolo exhibita fuiſſet. Hoc autem ſubſiſtere non poſſet, ſi Chriſtus & eius ſatisfactio primò, & principaliter ordinata fuiſſent in remedium originalis, quod indiuiſim pertinet ad totum genus humanum, ſecundariò verò tantum, & acceſſoriè pro peccatis actualibus, quæ ita ſunt cuiusque propria, vt non ſint alijs communia.

3. Immo videtur Chriſtum pro ſolis actualibus ſatisfeciſſe, & non pro originali: quia ſatisfactio pro eo tantum peccato valet, cuius ſatispaſſione, & propria pœna proportionem habet. Chriſtus autem ſuſtinuit pro peccatis pœnam ſenſus, qualis pœna debetur peccatis actualibus, cum originali ſola pœna damni debeat, quam non ſubiit Chriſtus dominus: Nunquam enim caruit viſione, & fruitione Dei.

4. Peccata actualia ſunt multò plura; quàm originalia. Quia in vnoquoque non datur niſi vnum peccatum originale; actualia verò in plurimis ſunt quàm plura, ita vt facta computatione vtriuſque multitudinis, pluſquam ſingula ſingulis hominibus correfpondere videantur. Malo autem latius patenti poſiſſimum ſubueniendum eſt ſubueniatque primo, ac maximo conatu neceſſe eſt, qui agit ex vera, & pura dilectione, vt agit Deus, iuxta illud: *Sic Deus dilexit mundum, &c.*

Reſp. Peccatum originale, & personale ſe habent tanquam excedens, & exceſſum. Quia peccatum originale